

Sisekaitseakadeemia
Justiitskolledž

PILLE METSAR

KS042

**SAMASOOLISTE SEKSUAALSE AHISTAMISE
OLEMUS JA AVALDUMINE VANGLAS
LÕPUTÖÖ**

Juhendaja:
Uno Traat
Kriminoloogia ja sotsioloogia
õppetooli lektor

Tallinn 2007

ANNOTATSIOON

PILLE METSARI (2007) LÕPUTÖÖ ON KIRJUTATUD TEEMAL “SAMASOOLISTE SEKSUAALSE AHISTAMISE OLEMUS JA AVALDUMINE VANGLAS”.

LÕPUTÖÖ ON 38 LEHEKÜLJEL JA KOOSNEB KOLMEST OSAST. LÕPUTÖÖ KOOSTAMISEL ON KASUTATUD 11 ALLIKAT. TÖÖ ON KIRJUTATUD EESTI KEELES. VÕÕRKEELNE RESÜMEE ON KIRJUTATUD VENE KEELES.

TÖÖS KÄSITLETAVAD TEEMASID ISELOOMUSTAVAD KÕIGE PAREMINI JÄRGMISED MÄRKSÕNAD: SEKSUAALSE AHISTAMISE OLEMUS, AHISTAV KÄITUMINE, VÄGISTAMINE, INIMVÄÄRIKUSE ALANDAMINE, KIUSAMINE, SÕNALISED SOLVANGUD, SEKSUAALSETE TEENETE NÕUDMINE, HOMOSEKSUAALSED SUHTED, HOMOFOOBIA.

LÕPUTÖÖ EESMÄRGIKS ON AVADA VAGLATES ESINEVA KINNIPÉETAVATE VAHELISE SEKSUAALSE AHISTAMISE OLEMUST, SAMUTI UURIDA, KAS SEKSUAALNE AHISTAMINE ON PROBLEEMNE NÄHTUS EESTI VANGLATES NIND TEHA ETTEPANEKUID TUGINEDES UURIMUSE TULEMUSTELE.

LÕPUTÖÖ ÜLESANNE ON TEHA KINDLAKS RISKITEGURID, MIS VIIVAD KINNIPÉETAVA SEKSUAALSE AHISTAMISENI .SELGITADA VÄLJA SEKSUAALSE AHISTAMISE TEKKIMISE PÕHJUSED JA TAGAJÄRJED KINNIPÉETAVATE ISIKUTE SEAS. VÕRRELDA KINNIPÉETAVATE JA VANGLAAMETNIKE SUHTUMIST SEKSUAALSESSE AHISTAMISSE VANGLAS .

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
SISUKORD	3
SISSEJUHATUS	4
1. SEKSUAALSE AHISTAMISE OLEMUS JA MÕISTE	7
1.1 Seksuaalse ahistamise mõiste ja liigid.....	7
1.2 Seksuaalne hälbivus.....	8
1.3 Homofobia.....	9
2. SEKSUAALNE AHISTAMINE VANGLAS	11
2.1 Vägistamine Venemaa vanglas.....	11
2.2 Vägistamine Ameerika vanglas.....	12
2.3 Homoseksuaalsed suhted.....	14
3. UURIMUS	16
3.1 Uurimuse metoodika ja valimi iseloomustus.....	16
3.2 Uurimus.....	19
3.3 Uurimuse tulemused.....	31
KOKKUVÕTE	34
PE3IOME	34
KASUTATUD KIRJANDUS	37
LISAD	38

SISSEJUHATUS

Käesolevas töös käsitletakse seksuaalset ahistamist kinnipeetavate isikute vahel Eesti vanglatest Murru; Ämari; Harku ja Tartu vangla näitel, et uurida ja välja selgitada seksuaalse ahistamise olemust, selle avaldumist ning kuivõrd on seda nähtust teadvustatud Eesti vanglasüsteemis.

Lõputöö kirjutamine on suunatud seksuaalse ahistamise probleemide avamisele vanglas, sest Eesti vanglates pole uuritud kinnipeetavate vahelist seksuaalset ahistamist, nendevahelist võimalikku seksuaalset vägivalda ja vägistamist.

Ometi on tegemist reaalselt ka Eesti vanglates olemasoleva “põrandaaluse” nähtusega, mille tagajärjeks on inimõiguste rikkumine, sest nii nagu vabaduses viibivale inimesele, peaks ka kinnipeetavale vanglas alles jääma tema inimväärikus¹.

Miks siis vanglasse sattudes hakkavad mõned kinnipeetavad tegelema näiteks oma keha müümise või teiste orjamisega? Vanglaametnikele pole saladuseks, et osa kinnipeetavatest sellega tegeleb ja teatud osa neist esialgu mitte vabatahtlikult, sest satutakse juba eelvangistuses sundolukorda, mis määrab ära nende hilisema saatuse ja võimaliku mõnitamise karistusasutuses (seksuaalne kuritarvitamine). Seksuaalsel ahistamisel on isiksust laastav mõju ja selle tagajärjed võivad ühiskonnale kahju tuua.

Seega leiab autor, et empiiriline uuring on aktuaalne.

Lõputöö on probleemi tõstatav, autor ei seadnud endale eesmärgiks kõikehõlmavaid üldistusi teha ning arutles seksuaalse ahistamise teemadel, püüdes välja selgitada ja avalikkuse ette tuua kinnipeetavate ja vanglaametnike suhtumisi, nende tegelikke arvamusi ja kuigi tegemist on kinnipeetud isikutele väga delikaatse teemaga, millest enamus rääkima ei soostunud, üritas autor nende vähestegi näidete varal kokku panna tõest pilti.

On ju tänaste kinnipeetavate näol tegemist isikutega, kes naasevad (viimasel ajal üsna ruttu) ühiskonda tagasi just sellistena nagu nad sinna sattusid või veelgi hullematena;

¹ EV Põhiseadus §18

põhjuseks vangistuses üleelatud seksuaalne vägivald. Teiste maade praktilised näited seksuaalse ahistamise ilmnemisest vanglas on näiteks valitud Ameerika ja Venemaa teatmikest, võrdlemaks ja abistamaks leidma nende riikide näiteil seoseid seksuaalse ahistamise probleemide avamiseks ka Eesti vanglates .

Lõputöö eesmärgiks on:

- 1) avada vanglates esineva kinnipeetavate vahelise seksuaalse ahistamise olemust;
- 2) jõuda selgusele, kas seksuaalne ahistamine on probleemne nähtus Eesti vanglates;
- 3) teha ettepanekuid tuginedes uurimuse tulemustele.

Uurimuse ülesandeks on:

- 1) teha kindlaks riskitegurid, mis viivad kinnipeetavate seksuaalse ahistamiseni;
- 2) võrrelda kinnipeetavate ja vanglaametnike suhtumist seksuaalsesse ahistamisse vanglas;
- 4) tuua esile võimalikud tagajärjed, mis kaasnevad seksuaalse ahistamise eiramisega.

Käesolevas lõputöös ei ole eesmärgiks seatud hüpoteeside püstitamine, kuna kvalitatiivuurimuslikku meetodit kasutades pole eesmärgiks seatud konkreetsetele järeldustele jõuda ega kõikehõlmavaid üldistusi teha, vaid leida ja arutleda tegeliku vanglas olemasoleva seksuaalse ahistamise nähtuse üle.

Probleemi avamiseks viib autor läbi poolstruktureeritud intervjuud Ämari, Murru, Harku ja Tartu vangla vanglaametnike ja kinnipeetavatega.

Töö esimeses osas on antud ülevaade sellest, mida kujutab endast seksuaalne ahistamine, milles see väljendub vanglas ning püütud kirjeldada olukordi, millest seksuaalne ahistamine on saanud alguse ja kuidas on see seotud vanglasse sattunud süüdimõistetute edaspidise staatusega . Homofobsed hoiakud on üheks seksuaalse ahistamise algpõhjuseks, seega vaadeldakse seda eraldi kinnipeetavate ja vanglaametnike vaatenurgast. Teises osas kirjeldatakse seksuaalset ahistamist Venemaa ja Ameerika vanglates. Samuti annab autor ülevaatliku pildi ka homoseksuaalsusest vanglas. Kolmandas osas kirjeldatakse uurimuse meetodikat ja valimit ning antakse ülevaade

intervjuudest mees- ja naiskinnipeetavate ja vanglaametnikega, leitakse sarnasusi ja erinevusi laager-ja kambertüüpi vanglates ning võetakse kokku intervjuude tulemused.

1. SEKSUAALSE AHISTAMISE OLEMUS JA MÕISTE

1.1 Seksuaalse ahistamise mõiste ja liigid

Seksuaalne ahistamine on isikule soovimatu tahtlik sõnaline, mittesõnaline või füüsiline seksuaalse iseloomuga käitumine või tegevus, mille eesmärk või tegelik toime on isiku väärikuse alandamine. Igasuguse seksuaalse ahistamise tunnuseks on, et alati on see objektile vastumeelne või mittesoovitud. Just see eraldab seksuaalset ahistamist muust seksuaalsest suhtlemisest, mis põhinevad osapoolte vastastikusel nõusolekul ja heakskiidul. Ahistavaks klassifitseeritakse isikule soovimatu käitumine või tegevus, kui see on korduv, vastu isiku tahet, ühepoolne ning hoolimata selgesõnalisest keelust jätkab ahistaja oma tegevust.

Euroopa Liidus peetakse seksuaalset ahistamist inimõiguste rikkumiseks ja diskrimineerimiseks ning turvatunde ja tervise küsimuseks. Konventsioonide ja Soovituste Rakendamise Ekspertkomisjon käsitleb seksuaalset ahistamist inimõiguste rikkumisena².

Kinnipeetavate seksuaalse ahistamise all peetakse silmas:

- 1) soovimatut seksuaalset lähenemist;
- 2) seksuaalse alatooniga verbaalset või füüsilist käitumist.

Füüsiline ahistamine ja soovimatu seksuaalne lähenemine on vägistamine ja muidu kallalekippumine, ahistavalt oma kehaga teise inimese tee sulgemine, inimese riiete ja keha ebasobiv soovimata ja õigustamata katsumine, suudlemine, kallistamine, ligitikkumine patsutamine, näpistamine ja löömine, kompromiteerivad ettepanekud, seksuaalsete teenete nõudmine.

² Soolise võrdõiguslikkuse seadus

1.2 Seksuaalne hälbivus

”Hälbiv käitumine on normide eiramine: hälbunud inimene ei pea normidest kinni.

Tavalises keelekasutuses seostatakse hälbivat käitumist enamasti sellise käitumise või omadusega, mis erineb elanikkonna valdava osa käitumisest (...)

”Seega on normidest kõrvalekalle see, mida mingi inimühiskond tahab seda olevat, see on siis kokkuleppeline asi. Kuid paljugi oleneb konkreetsest olukorrast. Üks ja seesama käitumine võib ühes olukorras olla hälbiv, teises normaalne ”³.

„Näiteks on teada, et vangid ja muud kinniste asutuste asukad võivad sellistes nõ. sundolukordades harrastada homoseksuaalset vahekorda, mis ei tarvitse aga jätkuda pärast asutusest lahkumist”.⁴

Gagnon`i ja Simon`i liigitus seksuaalsete hälbivuste kohta:

1)seksuaalne pisihälbivus (transvestism, vuarjerism, alaealiste seksuaalsuhted, grupiviisiline seksuaalsuhe jms) .

2) patoloogiline seksuaalne hälbivus(pedofiilia, intsest, vägistamine jms.)⁵

RKKK oma 09 detsembri 2004 aasta kohtuotsuses nr. 1-1-313/04 on leidnud, et kohtualuste tegevust süüdistuse osas tuleb kvalifitseerida KarS § 121 järgi, kui teise isiku kehalist väärkohtlemist(kaks kinnipeetavat tegid katset vägivallaga grupis astuda suguühendusse kambrikaaslasega viimase tahte vastaselt).

3) sotsiaalne seksuaalne hälbivus(prostitutsioon, pornograafia jms.)

”Seksuaalne kuritarvitamine, näiteks vägistamine ei ole seksuaalselt motiveeritud, esmajoones ei ole eesmärgiks seksuaalse rahulduse saamine. Soov end maksma panna ja end imponeerida on vajadus, mis on peaaegu kõigi deliktide aluseks. Väga tihti- eelkõige

³ M. Laine ”Sissejuhatus kriminoloogiasse ja hälbiva käitumise sotsioloogiasse”Vantaa:1997:12-16

⁴ M. Laine ”Sissejuhatus kriminoloogiasse ja hälbiva käitumise sotsioloogiasse”Vantaa:1997:13

⁵ Kr. asi 1-1-313/04 09. detsembril 2004

noorte seas on- on soodustavaks teguriks grupp. Grupis viibides sooritavad noored vahel selliseid kuritegusid, mida nad ei paneks üksi toime mitte kunagi”.⁶

1.3 Homofobia

„Homofobia aluseks on irratsionaalne hirm inimesele tundmatu nähtuse ees, mis võib leida väljundi otsese rünnakuna (füüsiline vägivald) või siis keeldude ja kuulujuttudena (sõnaline vägivald). Inimene ei tea, kuidas reageerida, kohates ebatraditsioonilist käitumist.”⁷

Homofobiast põhjustatud agressioon võimaldab luua jäigad piirid enda ümber, välistades sellega vahetu emotsionaalse kontakti homoseksuaaliga.⁸

Müüdid homoseksuaalide liiderlikkusest, nende soovist iga sookaaslast võrgutada tugevdavad veelgi inimese valmisolekut kaitseks, luues omapärase neurootilise ootuse langeda kellegi ”rünnaku ohvriks.”

Homofobial võib eristada järgmisi põhjuseid:

- 1) iseenda homoseksuaalsete joontega seotud hirmu ennetamine, st. püüd leida lahendus enda sisemisele konfliktile.
- 2) tunnustuse saamine autoriteetidelt
- 3) homofobia võib olla osa näiteks mõne sellise religioosse grupi üldisest ideoloogiast, kuhu inimene kuulub.

Eestis soodustavad homofobiat ka teadmatus, info puudus ja kartus erinevuse ees. Olulisel kohal on ebatolerantse nõukogude ühiskonna mõju inimeste teadvusele.

Kui Eestis 2000.aastal läbiviidud uuringu kohaselt kaldub homofobsem olema inimene, kes ei tea oma tutvus- või sõpruskonnas ühtegi homoseksuaali,⁹ siis vanglas enamasti teatakse, kes keegi on ja millega tegeleb.

⁵ L. Auväär ”Õigusseksuologia õpik” 1997: 37

⁷ <http://www.amor.ee20.04.07/10:37>

⁸ I.Kon ”Vikerkaar aovalgel” 2005:244-245

⁹ <http://www.amor.ee20.04.07/10:37>

Homofobsete hoiakute võimalikud põhjused vanglas

Homofobia vanglas võib olla tingitud pigem veneaegsete karmide vanglasiseste kirjutamata seaduste tõttu põlatud seisusse langemise hirmust kinnipeetavate seas, mille on kaudselt omaks võtnud ka vanglaametnikud.

“Seksuaalvähemuste esindajad on vangi mõistes perverdid ja vaid pisut vähem perverdid on tema silmis need, kes teevad vabaduses seda, mis vanglas oli ränk tabu.”¹⁰

“Mitmetel põhjustel välditakse vangla vägistamiste teemal arutlusi, kuid kõige olulisem on see, et see on eemaletõukav probleem“. “Korrektsiooniametnikud võtavad ette üllatavalt vähe samme peatamaks vägistamist ja seksuaalset ahistamist vanglas. Kinnipeetavad on ise ära teeninud selle, mis nendega vanglas juhtub“. ¹¹

Kinnipeetavate väline käitumine ei kajasta nende siseelu. Vanglas üritatakse näida paksunahalisematena, kui tegelikkuses ollakse. Seetõttu esineb vangidel pealtnäha ootamatuid vihapurskeid vanglaametnike suhtes.

Vanglas esineb homofobset käitumist viimasel ajal pisut vähesemal määral, sest nii nagu vabaduses muutuvad inimeste vaated liberaalsemaks, nii ka vanglas vaadatakse nüüd omasoolistele suhetele sallivamalt kui varem, kuid tabud pole siiski kadunud.

¹⁰ V. Kurvits "Raskendavatel asjaoludel"2006:68-69

¹¹ <http://www.menstuff.org/issues/byissue/prisonrape.html>

2. SEKSUAALNE AHISTAMINE VANGLAS

2.1 Vägistamine Venemaa vanglas

Laagertüüpi vangla kirjutamata seaduse kohaselt langevad vägivaldse alanduse alla igal juhul vägistajad ja suguliste, häbeliste perverssustega tegelenud süüdimõistetud. "Allalaskmine" on sellise seksuaalse tunnuse kinnistamine vangile, mis kuulub naise juurde. Mees tehakse kaudselt naiseks¹²." Selliseid alandatud vange kutsutakse pederastideks ja nad jagunevad kahte gruppi:

1) läbi torgatud- on need, kes said pederastideks omal soovil (siia kuuluvad ka homoseksuaalid ja vägistatud § alusel). "Saades teada, et vägistatu oli süütu tüdruk, saab süüdlane avaliku kambrikaaslaste hukkamõistu osaliseks; talle asetatakse suhu lusikas ja kõik veavad üle näo ja suu oma suguorganitega, onaneerides samal ajal silma, kõrva, juustesse ja kaelale. Sellele järgneb loterii. Võitja saab süüdlast vägistada, kuid võib ka ümber mõelda. Sellisel juhul muutub ta läbi torkamata pederastiks.

Kui vägistatu oli prostituut, siis ei vägistata ega karistata¹³."

2) läbitorkamata- need, kes on korda saatnud andestamatu teo, näiteks küsinud pederastilt suitsu, võtnud temalt vastu toitu, elanud pederastide nurgas jne. Varjata oma kuuluvust pederastide hulka on pea võimatu. Kui inimesel siiski õnnestus esialgu varjata oma alandatu seisust, elades seejärel tavakambris ja see on välja tulnud, siis terve kamber muutub torkamata pederastideks ja kõik hakkavad elama, magama paraski kõrval ukse juures, sööklas istuma eraldi lauas; tegema pederastidele määratud töid, koristama tualetti, pesema koridore, põletama prahti jne. Pederastile võib iga vang läheneda seksuaalse sooviga; keeldumise korral nähakse ette keelduja läbi peksta, sest pederast on laagriühiskonnast väljaheidetu. Temaga astutakse suguühendusse ilma igasuguse süütundeta, karantiinis, saunas, naridel, vahel tassitaks katustele ja seal astutakse suguühendusse ebaloomulikul teel.¹⁴

¹² O. Poolamets, J. Uljas, M. Raun, M. Punab" Mees muutub maailmas R. Kaasik :2000: 60-62.

¹³ <http://www.oper.ru/torture/print>.

¹⁴ <http://www.oper.ru/torture/print>

Kõige tõenäolisemad vägistamise ohvrid on noored kinnipeetavad. Laagri administratsioonile teadaolevalt homoseksuaalseid kontakte omanud 246 kinnipeetava meditsiinilis-sotsioloogilises uurimuses ütles iga teine, et ta vägistati juba eelvangistuskambris, 39% teel kolooniasse ja 11% laagris olles. Enamikul neist meestest polnud varasemat homoseksuaalset kogemust, kuid pärast vägistamist, mis tegi neist “alandatud“, ei olnud neil enam tagasiteed.”¹⁵

Praktika on näidanud, et kõik Venemaa vanglast läbikäinud muutuvad mingis mõttes ebanormaalseteks, nende käitumine transformeerub. Inimene haigestub ”vangla skisofreeniasse”. ”Selline kinnipeetav astub suguühtesse kõigega, mis liigutab. Vägistatakse inimeste ja loomade surnukehi, vanglasse äraeksinud koeri ja kasse jne. Oma hälbinud seksuaalfantaasiat kasutatakse erektsiooni tekitamiseks; selleks on igasuguseid mooduseid: putukad (kärbised, tarakanid, täid, mesilased, kirbud), roomajad (ussid, sisalikud, maod) linnud, hiired”.¹⁶

2.2 Vägistamine Ameerika vanglas

Ameerika õpetlane A. Nicholas Groth kirjeldab vägistamise olemust järgnevalt:

”Vägistamine ei ole mitte niivõrd seksuaalsuse agressiivne väljendus, vaid **agressiivsuse seksuaalne** väljendus. See on vägivalla, agressiivsuse, domineerimise väljendamise vahendiks. See on pseudoseksuaalne akt, ajendatud pigem kättemaksu ja kompensatoorsetest motiividest, kui seksuaalsetest. Ohvri valik on määratud otseselt selle kättesaadavusest ja haavatavusest, mitte aga seksuaalsest ihaldatavusest. Igaüks võib langeda seksuaalründe ohvriks.”¹⁷

2002 aasta juulis kiitis Ühendriikide Kongress heaks tegevuskava Prison Rape Elimination Act of 2003 (vanglas toimuvate vägistamiste ärahoidmise 2003. aasta seadus), eraldades 60 miljonit dollarit, mille eest kaks aastat uuriti probleemi olemust ning koguti statistilist materjali.

¹⁵ O. Poolamets, I.Uljas, M. Raun, M. Punab “ Mees muutub maailmas”2000:79

¹⁶ <http://www.oper.ru/torture/print>.

¹⁷ U.Traat,O. Markina 2005:konspekt

Inimõiguste Järelevalve Asjatundjad väidavad, et USA vanglates vägistatakse igal aastal 250 000 - 600 000 tuhat meesvangi kaasvangide poolt. Kui rääkida konkreetsetelt vägivallaaktidest, siis väidetavasti toimub Ühendriikide vanglates iga päev 80 000 pealesurutud seksuaalakti. Statistika järgi pole tegemist üksikjuhtumite loeteluga, vaid ohvrite arvuga.

Vägistajad on tavaliselt mustanahalised getode jõuguliikmed; nende ohvrid on valgenahalised, naiselike maneeridega, enamasti üle keskmise haritud inimesed, kellel puuduvad varasemad kokkupuuted kuritegeliku maailmaga. Suuremas ohus on noor esmakordselt vangistatud, vaimselt nõrk, väikest kasvu, homoseksuaalsete kalduvustega, "passiivne" inimene. Kinnipeetav, kellel ilmneb kasvõi üks mainitud omadustest, võib sattuda ohvriks, selle alusel võib tegelikult peaaegu iga kinnipeetav olla potentsiaalne ohver"¹⁸.

Vägistamise ohvritele pole vägistamiskatsetest valvuritele teatamine lihtne asi. Isegi kui ohver palub ennast lukustatud kambri üles viia, siis võib vägistaja korraldada tema, kui pealekaebaja kõrvaldamise vaikselt teise kinnipeetava kaudu. Vastavalt kirjutamata seadusele on pealekaebamine vanglas üks kõige hullemaid süütegusid, mille eest karistatakse julmalt.

Sama kehtib ka homoseksuaalse kinnipeetava kohta (vägistamise ohver või vabatahtlikult homoseksuaalne), kes on eredaks märklauaks seksuaalründeks). Keelatud on näidata nõrkust, sest see on karistatav peksu, vägistamiste ja isegi surmaga. Pole teada, kas vägistajate kättemaksu eest on võimalik kaitset leida, kui ohver nõustukski tunnistama.

Teatades vanglaametnikule vägistamisest, nõutakse, et kinnipeetav avaldaks vägistaja nime. Olukord on kurb, kui ohver ei saa tegelikult aru vanglas kehtivatest kirjutamata seadustest ja tunnistab. Astudes üle vaikivast kokkuleppest, asetab ta ennast sellega suurde ohtu"¹⁹.

USA vanglates on kindlaim päästetee ohvriks langemise eest ühinemine jõuguga. Spetsiifilised, just nimelt vanglates moodustatud jõugud said alguse kuuekümnendatel ja seitsmekümnendate esimesel poolel ennekõike California ning Texase

¹⁸ <http://www.menstuff.org/issues/byissue/prisonrape.html>

¹⁹ D.S.Terri Prison masculinities:2002

kinnipidamiskohtades. “USA vanglates on kindlaim päästetee ohvriks langemise eest ühinemine jõuguga. Enamik jõuke viljeleb uute liikmete värbamisel nn *blood-in, blood-out* meetodit. See tähendab, et liikmeks saadakse pärast kellegi tapmist. Isikud, kes kannavad jõugu tunnuseks olevat tätoveeringut, olemata selle liikmed, halvemal juhul tapetakse või siis eemaldatakse tätoveering vägivaldselt. Liikmelisus on eluaegne, vanglast vabanedes ollakse kohustatud abistama trellide taga olevaid verevendasid.”²⁰.

Jõugud on rassipõhised. Samuti on vanglaühiskonnas kinnipeetutel konkreetne hierarhia: seal on olemas nõ. **mehed**, kes on liidrid ja jõukude liikmed. Nemad on enamasti heteroseksuaalsed (mõnel juhul ka biseksuaalsed). Sellele järgnevad hierarhias **kuningannad**, kes on tavaliselt homoseksuaalsed. Mõned neist on transvestiidid ja moodustavad 1-2% kogu populatsioonist vanglas, kes tegelevad prostitutsiooniga ja neil tuleb vanglas täita naise seksuaalselt passiivset rolli. Olles autoriteetse vangli omand, saab teda maha müüa, kasutamiseks välja üürida, kuid samaaegselt kaitseb teiste vangide ja jõukude omavoli eest.²¹

Jõugud peavad vanglamüüride vahel lakkamatut sõda sooviga kehtestada kogu vangla üle oma kontroll. Narkootikumid, hasartmängud, punkide kasutamine, maksujõuliste uustulnukate kaitsmine raha eest, eesõigus vanglapersonali hirmutada ning isegi tappa – need on asjad, mille nimel peetakse halastamatut võitlust²². Sellised avaldused vajavad ametlikku kinnitust, et alustada menetlust. Kuna tegu vajab tõestust, siis tuleb teha meditsiiniline uuring, võtta vajalikke proove, küsitleda inimesi ja tahes tahtmata jõuab jutt vangla avalikkuseni, seda aga ohver soovikski vältida.

2.3 Homoseksuaalsed suhted

Kui inimeselt oodatakse õiguskuulekat käitumist, siis eeldatakse, et iga inimene peaks mingil määral oma vajadusi piirama. Seksuaalses mõttes on suur vahe seksuaalselt normaalsete ja anomaalsete inimeste vajaduste piiramises: kui esimeste vajadusi seadusega ei piirata ja nad võivad oma seksuaalseid vajadusi rahuldada oma äranägemise järgi, siis

²⁰ Andrei Hvostov <http://www.ekspress.ee/05.04.2004/>

²¹ MC Corcle, RC “Personal Precautions to violence in prison 2001:118-119.”

²² Andrei Hvostov <http://www.ekspress.ee/05.04.2004/>

seksuaalsete kõrvalekalletega on keerulisem. Sellest tulenevalt kõnealuste häiretega inimeste püüd oma sugutungi rahuldada võib viia raskete kuritegude sooritamisele.²³

Antiikmaailma seksuaalsuse uurijad oletavad, et vanadel roomlastel puudus heteroseksuaalsuse-homoseksuaalsuse vastandamine. Dihhotoomiateks olid mõisted aktiivne pool - passiivne pool, prenetreerija - prenetreeritav. *Pedicare* oli ikkagi alluvussuhete ning meestevahelise hierarhia selgitamise akt”.

Kuna homoseksuaalid on ühiskonnas vähemuses ja Eestis tihti ka küllalt varjatud, on neil võrreldes heteroseksuaalsetega raskem leida omasugust ja püsipartnerit . ”Kehalise tervise aspektis on homoseksuaalsed mehed enam ohustatud mõnedest vere kaudu levivatest viirusnakkustest, sealhulgas HIV- nakkusest. Põhjuseks anaalseksi sagedasem kasutamine võrreldes heteroseksuaalsete inimestega, samuti võimalus olla anaalseksis kord üheks, kord teiseks pooleks.²⁴

Nõukogude aegsel perioodil produtseeris vanglasüsteem ise homoseksuaalsust.

Kriminaalne seksuaalsümboolika, keel ja rituaalid on alati ja kõikjal tihedalt seotud hierarhiliste võimu-, valitsemis,- ja allumissuhetega, need on enam või vähem stabiilsed ja universaalsed peaaegu kõikides kinnistes meeste seltskondades. „Alandatuteks“ ei satu üksnes need, kellel oli vabaduses kalduvus homoseksualismiks(laagris eneses on hukka mõistetud üksnes passiivne roll), vaid see juhtub kõige erinevamatel ajenditel.²⁵ “Allalaskmine” on sellise seksuaalse tunnuse kinnistamine vangile, mis kuulub naise juurde. Mees tehakse kaudselt naiseks²⁶.”

²³ L.Auväärt ”Õigusseksuoloogia õpik”1997:290-291

²⁴ O. Poolamets, I.Uljas, M. Raun, M. Punab R. Kaasik 2000 “Mees muutub maailmas” 2000:79

²⁵ ” <http://www.oper.ru/torture/read.php?t=1045689100>

²⁶ O. Poolamets, I.Uljas, M. Raun, M. Punab R. Kaasik 2000 “Mees muutub maailmas”:2000: 60-62.

3. UURIMUS

3.1 Uurimuse metoodika ja valimi iseloomustus

Tuginedes teoreetilises osas kirjeldatud võimalikele seksuaalse ahistamise avaldumise tõestele näidetele, eeldas autor, et Eesti vanglates esineb seksuaalset ahistamist kinnipeetavate vahel. Soovides leida kinnitust oma eeldustele, viis autor järgneva uurimustöö tarvis ajavahemikus 28.01.07-15.03.07 kinnipeetavate seas läbi osaliselt struktureeritud intervjuusid ja vanglaametnikega struktureeritud intervjuusid, kasutades selleks kõige paremini sobivat kvalitatiivuuringu meetodit.

Uurimuse valimi moodustasid 10 erinevates vanglates (Ämaris, Murrus, Tartus, Harkus), teist või enamat korda karistust kandvat kinnipeetavat. Nende sooritatud kuritegusid uurimuse läbiviimisel ei arvestatud. Isikud valiti vabatahtlikkuse põhimõttel ja rõhutati neile täielikku anonüümsust.

Kuna teema puudutab alandatud kinnipeetavaid, siis püüti leida intervjuueeritavaid eelkõige alandatud eluosakonnast, kes võisid olla otsese seksuaalse ahistamise ohvrid, või võisid omada kaudseid kokkupuuteid seksuaalse ahistamisega.

Mõnede kinnipeetavatega viidi läbi korduvintervjuud, kuna kinnipeetavate vaheline seksuaalne ahistamine on tundlik ja raskelt käsitletav teema. Seepärast pidi vestlema kinnipeetavatega valikulistel poolstruktureeritud teemadel ning alles korduval küsitlusel otsida struktureeritud küsimustele vastuseid.

13 vanglatöötajat erinevatest vanglatest valiti intervjuudeks vabatahtlikkuse põhimõttel, sest ametnike kokkupuutumine kinnipeetavate vahelise seksuaalse ahistamisega polnud otsene vaid kaudne. Eesmärgiks oli leida erinevatel tasanditel kinnipeetavatega kokkupuutuvaid vanglaametnikke ning määrata kindlaks millisel tasandil ollakse seksuaalsest ahistamisest informeeritumad.

Intervjueeritavatest vanglaametnikest 2 keeldusid teadmata põhjustel, kuid 11 olid meeeldi nõus neile teadaolevat infot jagama. Autor otsustas läbiviidud intervjuusid täies mahus mitte välja tuua, et tagada täielikku anonüümsust ning avaldas üksikuid lõike intervjuudest.

Uuringu eesmärgiks on nähtuse - seksuaalne ahistamine kinnipeetavate vahel, selle kirjeldus ja võimalike probleemide esiletoomine.

Põhilisteks intervjuu märksõnadeks kinnipeetavatega olid: seksuaalne ahistamine, vägistamine, füüsiline vägivald ja sõnaline vägivald kinnipeetavate vahel, homoseksuaalsus, sellega seonduvad hoiakud vanglas.

Kvalitatiivse uurimusmeetodi abil intervjueeriti meeskinnipeetavaid seksuaalse ahistamise teemadel, alustades Ämari vanglas intervjuudega ning võrreldes saadud tulemusi samuti laagertüüpi Murru vanglas läbiviidud intervjuudega. Sellele järgnesid intervjuud Harku naistevanglas ja viimasena viidi läbi intervjuud Tartu kambertüüpi vanglas. Saadud intervjuude tulemusi võrreldi.

Kvalitatiivsete andmete kogumisel kasutas autor saturatsiooni²⁷ (piisavus, küllasus). Seega intervjuud ei olnud eelnevalt planeeritud. Oli teadmata, kui paljusid ja keda üldse küsitleda õnnestub. Läbiviidud intervjuudes hakkasid ühel hetkel struktureeritud küsimustele vastused korduma. Sellele tuginedes lõpetas autor edasised küsitlused.

Kvalitatiivse meetodi kasuks otsustas autor arvestades teema delikaatsust, seda arvestades poleks ankeetküsitlus tõeseid vastuseid andnud, sest kinnipeetavad kartsid põhimõtteliselt paberile ülestähendatavat jäädvustada. Kinnipeetavad keeldusid otse ega oleks nõustunud midagi oma käega kinnitamast.

Intervjuude läbiviimisel tekkis probleeme, sest kinnipeetavad ei soovinud seksuaalsest ahistamisest naisterahvaga rääkida. Uurimus puudutas sügavalt paljude eralelu, identiteeti ja mehelikkust, seega tuli olla väga diskreetne ja taktitundeline.

Pöördumine Ämari vangla julgeoleku osakonna spetsialisti poole andis konkreetse suuna esmaseks tegutsemiseks. Välja valitud kinnipeetavatele tehti ettepanek vestluseks

²⁷ S.Hirsjärvi, P.Remes, P. Sajavaara "Uuri ja kirjuta" 2005:169

seksuaalse ahistamise, vägistamise, omasooliste suhete teemal. Kõikide kinnipeetavate esimeseks reaktsiooniks oli „siiras“ üllatus ja arusaamatust väljendav ilme ning nagu ühest suust vastati, et:” *Meil ei ole kunagi midagi sellist esinenud”...”Pole millestki rääkida” jne.* Neljast vestlusega nõustunud kinnipeetavast kaks keeldusid hiljem intervjuud andmast. Autor viis läbi Ämari vangla näitel intervjuusid ka Murru ja Tartu vanglas, alustades julgeolekuosakonna ametnikust ning sellele järgnesid intervjuud kinnipeetavate ja teiste vanglaametnikega.

Vaatlusmeetodit kasutas autor peale seda, kui uuritavad üksteise järel keeldusid Ämari vanglas intervjuud andmast, kinnitades, et uuritavat probleemi neil ei esine. Neid ei veennud isegi kompensatsiooni ja täieliku konfidentsiaalsuse pakkumine. Seetõttu vaatles autor 1,5 kuu vältel kinnipeetavaid, et leida neid isikuid, kelle käitumismustri seaduspärasus kinnitas uurimuse probleemi olemasolu. Kinnipeetavate tegutsemine ja käitumine teatud olukordades oli süstemaatiline ja kuigi varjatud kujul võis aimata teatud“ kastidesse“ kuulumist, osade kinnipeetavate ilmselge üleolek teiste suhtes lükkas ümber nende väited.

Kahele kinnipeetavale oli probleemiks rääkida seksuaalse ahistamise teemadel naisega. Nad ütlesid: *”Imelik on sellisest asjast naisega rääkida. Esimest korda selline asi...olen meessoost ametnikule rääkinud, aga naisele nagu imelik öelda.”*

Samuti mängis intervjuude saamisel oma osa kinnipeetavate kartus nende sõnult räägitud informatsiooni ilmsikstuleku ees, muutudes kõige suuremaks takistuseks, näiteks Ämari vanglas, kus autor ise töötas alles lühikest aega.

Mõned kinnipeetavad, kes kuulusid “tavalisse “ eluosakonda, tundsid ennast ilmselgelt ebamugavalt intervjuu alguses. Kaks kinnipeetavat kommenteerisid seksuaalse ahistamise teemat sõnadega:

„Mis nõme teema see selline on. Mis te siin kirjutate sellest, mida meil ei ole. Minge ministerruumisse ja vaadake palju seal selliseid... on!.

ja *„Häirib silma see teema, kuidagi ebameeldivalt kõlab.”*

Teistel intervjueeritud kinnipeetavatel, kes enamuses kuulusid alandatud eluosakonda ja samuti intervjueeritud naiskinnipeetavatele ei olnud seksuaalse ahistamise teemadel vestlemine probleemiks.

Sellest võib järeldada, et “tavalise eluosakonna” meeskinnipeetavatele tekitas ilmselgelt probleeme nende negatiivne suhtumine teemasse, kuid kinnipeetavatele, kes kuulusid juba alandatud osakonda ei valmistanud teemast rääkimine erilisi probleeme. Naiskinnipeetavad vestlesid samuti täiesti vabalt, kuigi üks neist oli kogenud seksuaalset ahistamist vanglas.

3.2 Uurimus

Mis on seksuaalne ahistamine vanglas?

Kõikidele kinnipeetavatele ja vanglaametnikele esitati alustuseks küsimusi, millest pidi selguma nende subjektiivne ettekujutus seksuaalsest ahistamisest nende vanglas.

Küsimusele, kas neil esineb vanglas seksuaalset ahistamist, oli intervjueeritavate vastuseks, et nad ei saa aru neile esitatud küsimusest. Seega soovisid intervjueeritavad küsimuse täpsustamist, mida sõnadega seksuaalne ahistamine konkreetselt mõeldakse.

Loetledes erinevaid seksuaalse ahistamise liike (vägistamine, kallalekippumine, alandamine, suudlemine, kallistamine, ligitikkumine, kiusamine, löömine, kompromiteerivad ettepanekud, seksuaalse alatooniga sõnalised solvangud, seksuaalsete teenete nõudmine), tegid kinnipeetavad ja vanglaametnikud oma valiku ja vastused olid alljärgnevad:

Kinnipeetavate arvamuste kohaselt:

Tabel 1 Kinnipeetavate arvamus

SEKSUAALNE AHISTAMINE ON	SEKSUAALNE AHISTAMINE EI OLE
soovimatu seksuaalne lähenemine	Seksuaalse alatooniga sõnaline solvang
vägistamine	Füüsiline kiusamine, löömine
seksuaalsete teenete nõudmine	alandamine

Kinnipeetavate hinnang vägistamisele, omasoolistele suhetele:

“Tehku mujal oma asju, suguelu avalikult ärgu siin elagu. ”Meile pole selliseid osakonda vaja”.

*”Varem võis häbi vägistaja verega maha pesta, tappes ta. See oli 90- te aastate lõpus.”
Nüüd pole enam vahet, kui midagi sellist juhtub, siis tagasiteed ei ole. Mitte kunagi.”*

”Kui oled homoseksuaalne, siis võidakse hakata seda kohe ära kasutama. Tõesta siis, et sa ise ei tahtnud .

Kinnipeetavate selgitused küsimusele, miks ei peeta ahistavaks sõimu, kiusamist ja alandamist:

“Üldiselt eriti ei sõimata; kui aga juhtub, siis võib vastu sõimata.”

”On selliseid, kes teiste peal võimu näitavad. Mina küll ei ole tähele pannud, üldiselt oleneb kõik inimesest”. Võlgu küll tehakse meelega, see ei kao kusagile.“

”Peksa võib iga asja eest saada“. Tavaliseltantakse aega ise ära minna, probleemi pole.“

”No ei lähe ikka võõrale sokke pesema, saada pikalt! Kui ise paika ei pane siis kiusavadki. Kõik ju vanad olijad, juba teavad seda. Kes tahab, kellele meeldib, see teeb.”

Rämedat sõimu, mõnitamist ja ähvardusi peetakse nii normaalseks, et sellele ei reageerita. Nii tekibki surnud ring, kus keegi ei peagi ahistavaks muud, kui vaid ahistamisega kaasnevat füüsilist vägivalda .

Naiskinnipeetavate suhtumine seksuaalsesse ahistamisse

Naiste kinnipidamisasutuses pole ropud märkused iseloomu, riiete ja keha kohta haruldane nähtus. Seksiga seonduvad kahemõttelised naljad, korduvad ettepanekud seksiks, ähvardamine, mõnitamine, seksuaalse alatooniga solvangud, (litsiks nimetamine) inimese seksuaalse orientatsiooni või seksuaalelu kohta kuulujuttude levitamine on naistevanglas nii igapäevased nähtused, et sellele ei pöörata mingi aja möödudes enam tähelepanu.

Küsites naiskinnipeetavailt, mida nad arvavad seksuaalsel eesmärgil kaaskinnipeetavale lähenemisse, vastati :

“Vanglas on sellised vastuvõtjad, kes proovivad meeldima hakanud tüdruku ära. Vaadatakse, kas läheb liimile ja veetakse voodisse. Alguses, kui lähenetakse, ei saa mõni uustulnuk kohe arugi. Teised naeravad kõrvalt, keegi ei sekku, ega tule hoiatama. Seda ei peeta heaks tooniks“.

“Ära kasutatakse neid, kellel ei ole seljatagust. Ei ütlemine on raske, sest enne üritatakse vaimne kontakt leida, saada sõbrannaks, või siis on tegemist laussuitsetajaga, kellel on võlad. Selline tehakse orjaks ja ta teeb kõike. Võidakse käperdada, katsuda, hirmutada- tulen öösel sinu juurde, pane voodi sooja... Mina proovisin ühte noort tüdrukut aidata, selgitada talle, et ta ei nõustuks, kuid mõni kohe on selline, kes pole normaalset elu näinud ja teda kohe kisub selliste katkiste inimeste poole, ta ei suuda olla teistega.“

”Eelvangistuses pannakse kohe paika, kes kelle omaks saab. Kes on arem, see ei julge vastu hakata. Mulle üks lähenes tükk aega, üritas kallistada, kuid ta ei meeldinud mulle. Ma ütlesin talle, et pole veel nii kaugel. Aga ta ei jätnud mind rahule, pärast harjusin ikka ära temaga, nüüd läksime lahku.”

Saadud vastustest võib seega näha, et enamus kinnipeetavaid ei pea seksuaalseks ahistamiseks verbaalset ahistamist, hirmutamist ning võtavad seda, kui vanglaga kaasnevat tavalist nähtust. Teatud hulk kinnipeetavaid kannatab just sellest alguse saanud hilisema füüsilise ahistamise käes ja kellele on sellisel teel lähenetud, kes on sellele järele andnud, sellel pole vanglas tagasiteed “normaalsete” kinnipeetavate sekka.

Kõik ahistamisega seonduv sõltub sellest, kuidas ohver situatsiooni tunnetab ja tõlgendab.

Vanglaametnikele pakutud pidasid kõik kinnipeetavad seksuaalseks ahistamiseks:

Tabel 2.Vanglaametnike arvamused

SEKSUAALNE AHISTAMINE ON	SEKSUAALNE AHISTAMINE EI OLE
soovimatu seksuaalne lähenemine	Seksuaalse alatooniga sõnaline solvang
vägistamine	Füüsiline kiusamine, löömine
seksuaalsete teenete nõudmine	–

Küsitletud kolmeteistkümnest vanglaametnikust ei pidanud seksuaalseks ahistamiseks seksuaalse alatooniga sõnalist solvangut 10 ametnikku. Neist 7 ametnikku ei leidnud füüsilise kiusamise ja alandamise nii tähtsa olevat, et nimetadas seda ahistamiseks. Ja et vägivaldset seksuaalset lähenemist enam vanglates ei ole, arvas 9 ametnikku.

Vanglaametnike vastustest võib järeldada, et suur osa neist ei pea praegusel ajal vanglates esinevat inimväärikut alandavat sõnalist või füüsilist kiusamist, alandamist seksuaalseks ahistamiseks. Seksuaalseks ahistamiseks peetakse kindlasti vägistamist ja seksuaalset soovimatut lähenemist seksuaalsete teenete nõudmiseks samasooliselt isikult.

Vanglaametnike arvamused seksuaalse ahistamise esinemise kohta Murru ja Ämari vanglas

Vanglaametnike arvamused:

”Laagertüüpi vanglates ei paigutata alandatuid koos teistega tavalistesse eluosakondadesse, neil on selleks omad eluosakonnad. Ämaris on mindud seda teed, et nad paigutasid alandatud võimaluse korral tavalisse eluosakonda, kuid eraldi kambritesse omasuguste juurde. Nad on tavaliselt eluosakonna koristajad ja teenindajad; saavad kokkulepitud tasu teenuste osutamise eest, kuid neist hoitakse eemale, sellistega ei jooda koos teed ega suhelda avalikult, nende koht on rivi lõpus kui minnakse loendusele või sööma.”

“Vanglates ei esine enam sellisel kujul seksuaalset ahistamist nagu veel 10 aastat tagasi, siis kui kehtisid nõukogudeaegsed karmid tsooniseadused”.

” Esineb vähe seksuaalset ahistamist, lihtsalt kiusamist rohkem. Praegu ei ole enam selliseid „tegijaid“ nagu vanasti oli nii 15 aastat tagasi.”

“Kui kedagi aga alandatakse, siis kohe ja julmalt. Ühe mehega juhtus ükskord nii. Ta oli muidu kõva mees, kuid ütles midagi valesti ja viis meest lendas talle korruga peale, tehtigi ära. Kellele tal ikka kaevata oli. Pärast läks ja andis neile ühekaupa peksta (tugev mees oli), aga mida ta enam teha sai. Nüüd on ta koristaja.”

“Kui kedagi kasutatakse ära, siis seda tehakse kohe esimestel päevadel nõrgematega eelvangistuses”.

Murru vangla julgeolekuosakonna juhataja Neeme Henk kinnitas intervjuus, et:

”Alandatute eluosakonnast on laekunud avaldusi kaaskinnipeetava seksuaalse ahistamise, sealhulgas vägivaldsete seksuaalühenduse kohta. Avaldatakse ka nimeliselt, millised kinnipeetavad sunnivad ohvrit vägivallaga ähvardades astuma suguihtesse ebaloomulikul teel, kuid selleks, et neile väidetele reageerida, on vajalik ekspertiis ja meditsiiniline kinnitus, samuti kinnipeetava julgus tunnistada. Ainult kaebusest ei piisa, et alustada kriminaalmenetlust. Me ei saa enne midagi teha.”

Vanglaametnike arvamused seksuaalse ahistamise esinemise kohta Harku naistevanglas

Püüdes välja selgitada Harku vangla vanglaametnike tähelepanekuid seksuaalse ahistamise võimalikkuse kohta kinnipeetavate naiste seas, et hiljem võrrelda tulemusi laagertüüpi meestevangla tulemustega esitas neile küsimuse, kas Harku vanglas on viimastel aastatel esinenud kinnipeetavate seksuaalset ahistamist, vägistamist ja keda ahistatakse, olid vastused järgnevad:

”Raskesse olukorda satuvad siin tüdrukud, kes ei suuda enda eest seista, kellel puudub abi vanglast väljaspool. Eriti kasutatakse ära noori, kes ei mõista, et tehes üks kord teenet, jäädaksegi terveks ülejäänud karistuse ajaks teist teenima.”

”Olen kindel, et vägistamisi, sundimisi on toimunud, kuid ise pole kokku puutunud.”

”Vägistamisi praegu ei ole, tüdrukud ise nõustuvad, ohverdavad ennast. Sellest head ei tule. Katsutakse siiski heaga leida endale armukest. Pika karistusajaga naised reeglina otsivad endale armukese.”

Seksuaalse ahistamise võimalikkus Tartu vanglas

Autor intervjueris kinnipeetavat, kes oli viibinud nii laagertüüpi vanglas Murrus, kui Pärnu vanglas enne Tartu vanglasse saabumist. Küsides kinnipeetavalt, millised on seksuaalse ahistamise võimalused Tartu vanglas, võrreldes laagertüüpi vanglas esineva ahistamisega, vastas kinnipeetav, et:

”Siin on hierarhiat lõhutud. Üritatakse, kuid julgeolek paneb piirid peale. Surutakse kähku alla. Uutele üritajatele laagrist loetakse kohe sõnad peale. Selliste tõttu kannatab terve sektsioon. Tavaliselt selline isoleeritakse teistest kiiresti, kui ta ise aru ei saa.

Võrreldes laagertüüpi vanglaga on Tartus eestlasi rohkem ja rahvuste baasil ei lasta alla. Siin allalaskmist ei esine.”

”Kui keegi läheneb seksuaalselt, siis minnakse kaebama. Mõnikord valetatakse, et ahistatakse, kui tahetakse kellestki lahti saada, leitakse lollike, kes valetab, kuid kontrollimisel tuleb vale ikka välja.”

Vesteldes Julgeolekuosakonna juhataja Raini Jõksiga, vastas ta küsimusele, kas kambersüsteemiga vanglas on kinnipeetavatelt laekunud avaldusi seksuaalse ahistamise kohta, järgmist: *”Kui kinnipeetav palub abi, siis lahendatakse probleem kõige mõistlikumal viisil. Alaealistega on alati rohkem probleeme, nad püüavad ennast kehtestada... Infot kontrollitakse, me soovime ennetada probleeme ja püüame esmakordse vangistusega eraldi seksiooni paigutada. Kui arst aga kinnitab füüsiliste vigastuste olemasolu ja sisenemist, siis regeeritakse kohe. Meile saabuv kinnipeetav mujalt alandatud seksioonist, erilist kohtlemist ei saa. Meil eluseksioonides vahet ei ole, üritame üsna jäigad olla. See on meie tingimus eranditult kõigile. Ennetame probleeme esmakordselt karistust kandvate kinnipeetavate eraldi seksiooni paigutamiseega”.*

Tartu vanglas on registreeritud kaks juhtumit kaaskinnipeetava vägistamisest, 2006 aasta juulis. Ühe juhtumi asjus on veel kriminaalmenetlus pooleli.

Vanglaametnikelt saadud vastustest selgus, et laagertüüpi vanglates neile teadaolevalt kinnipeetavate seas viimastel aastatel vägistamiste kohta ühtki kriminaalmenetlust alustatud ei ole, välja arvatud Tartu vanglas, kus on registreeritud ühe juhtum. Antud juhul sai ka isik kambrikaaslase vägistamise eest kriminaalkorras karistada. Sellegipoolest valdav enamus ametnikest on veendunud, et vägistamisi vanglates enam toime ei panda. Rohkem esinevat seksuaalsel eesmärgil ärakasutamist, ähvardamist ja väljapressimist. Tartus kambertüüpi vanglas püütakse seksuaalset ahistamist ennetada range kontrolli ja esmakordsete kinnipeetavate eraldipaigutamisega.

Riskitegurid, mis võivad viia kinnipeetavate seksuaalse ahistamiseni ja selle tagajärjed

Millise kavaluse abil siis õnnestub teatud kinnipeetavatel inimest alandada ehk “alla lasta”? Kasutades ära uustulnuka rumalust või kogenematust? Tänapäeval on kuuldavasti kadunud vanglasse “sissekirjutus” oma jõhkramal kujul, kuid väikesed killud neist hierarhia näol toimivad siia maani.

Vanglaametnikele esitati küsimusi, mis aitaksid kinnipeetava seksuaalse ahistamise ohvriks sattumise riskitegureid kindlaks määrata.

Ämari ja Murru vanglas intervjueeritud vanglaametnike ja kinnipeetavate arvates ei pruugi tänane alandatud kinnipeetav olla otseselt seksuaalse rünnaku tagajärjel alandatud seisuses, vaid palju oleneb tema eelnevatest vangistustest; näiteks kellega koos elanud ühes kambris; paljud saabuvat juba eelvangistusest "suunamisega" alandatute osakonda. jne.

"Tean juhust, kus kinnipeetavast sai allalastu sellepärast, et üks teine kinnipeetav lõi temale oma peenisega vastu tagumikku. Ka võib sattuda allalastute hulka, kui kasutada nendega ühiseid nõusid või hügieenitarbeid."

Tagantjärele ei ole võimalik muuta kinnipeetavate veendumusi. Kui rikkus käitumisreegleid, tegi vea ja sai alandatud, siis terveks vangisoleku ajaks on ta määratud sellesse samasse seisusesse.

Siin võib aimata esimest kõige olulisemat momenti seksuaalse ahistamise defineerimisel vanglas, sest vastu isiku tahet tekitatakse näiteks eelvangistuses olukordi, kus kinnipeetav on sunnitud kohanema temale pandud rolliga .

Kinnipeetavad selgitavad enda alandatud seisusesse sattumist ja olemist järgmiselt:

"Teiste järel koristaja ei pea olema allalastu, ta koristab ja selle eest tasutakse. Mõnel on suuri võlgu ja teeb neid tööga tasa. Ise teab, kuidas maksab. Mõnel oma toas personaalne ori".

Katkendid kinnipeetavate kirjalikest seletusest:

"Ma ise olen selles kõiges süüdi, mis minuga juhtunud on. See, et pidin inimestega ebaloomulikul teel suguühtesse astuma, olin ise nõus, kuna polnud suitsu. Ning ma müün veel oma ettenähtud toitu."

"Palun mind üle viia alandatute osakonda, sest mul tekivad probleemid, sest ma olen allalastud inimene, kuid töötan mitteallalastute osakonnas, pesen nende pesu suitsude eest, sest mul pole suitsu ja kannan pesu pesumajja nende eest ja mida teha vaja ja

sellepärast tekivad mul probleemid selles osakonnas, sest jään vahele ja pean kirjutama seletuskirja.”

Igasugusel kiusamisel on kinnipeetavate sõnul enamasti palju sügavam mõte, kui aja mõttetu surnukslöömine. Täiesti arvestatav põhjus on meelitada kaasvang olukorda, milles too jääb paratamatult teisele võlgu. Esialgu võib- olla vaid paar suitsu, kuid sellele järgneb kindlasti aste astmelt viivis, millest väljarabelemine osutub väga raskeks. Mõne kinnipeetavaga liiguvad sellised võlad vabadusse kaasa .

“Eelvangistuses lahterdatakse ära, kes kuhu. Otsitakse nõrgemaid, rumalamaid neile pannakse võlad peale, üks kaval kokkumäng käib seal. Õnn on, kui keegi võtab su omale käealuseks.”

Osa kinnipeetavaid saabub vanglasse juba alandatud seisuses ja neid polegi vaja mõjutada, sest nende juurde saab niisama minna ja teenust küsida.

Katkend vestlusest kinnipeetavaga:

“Olen kogunud aastate jooksul palju ahistamist. Mind vägistati noortevanglas ära ja nüüd võtan seda, kui paratamatust. Ma olen nii kaua kinni olnud, et vastu hakata on mõttetus. Ei hakka seda suure kella külge panema.”

Vägistaja võib samuti sattuda oma kuriteo tõttu alandatu seisusesse, kuid rahaliste vahendite olemasolul võib ennast ka vabaks osta. Katkend kinnipeetavate kirjavahetusest:

”See, kes teil kubrikus elab, lasti siin arestimajas alla. Ta vägistab 9 aastase tüdruku ära. Te kütke talle lõuga ja ajage minema”.

”Kui raha on, siis pannakse maksud peale, see on palju kasulik, mis me sellest allalaskmisest saame, ajame lõpuks ikka minema ju, kuid kui on raha, siis maksu ja võib jääda”.

”Üldiselt oleneb kõik inimesest, kui on muidu normaalne inimene, siis las ta olla.”
Varguste eest pekstakse läbi ja võidakse alla lasta kohapeal, kus avastatakse. Pärast aetakse minema”.

Katkend kinnipeetava kirjalikust seletusest:

”Kambrikaaslane ütles, et varastasin temalt suitsu, kuid ma ei teinud seda, ta lõi mind näkku ja käskis talle minetti teha ja ähvardas, et kui ei tee, siis peksab läbi. Ma kartsin füüsilist arveteõiendamist ja tegin seda. Pärast tegin veel kolm korda oraalseksi.”

”Meil on vähe võimalusi lõbutseada ja sellisel viisil tehakse teatrit ja saab palju nalja, kui vanglasse tuleb kinnine inimene, kellel on kohe näha, et tal pole peaga just kõik korras, kõneleb endamisi ega saa kõigest päris adekvaatselt aru. Sellist kinnipeetavat mõnitades, söimates saab teda veelgi rohkem endast välja viia”.

”Eelvangistuses toimub selline paikapanemine kohe. Vaadatakse, kui on vait nagu ullike, ei vasta küsimustele, siis kohe teada, et probleemne. Öeldakse: ”Oo, kui ilusad asjad sul on,” - sellisele lõpeb õhtu tualetis.

”Vanglas esineb seksuaalse kõrvalekaldega inimesi (homoseksuaale), kes võivad läheneda kaaskinnipeetavale otsese sooviga”.²⁸

Omasoarmastajate suhtes vaadatakse eluosakondades viltu, kuigi viimasel ajal kinnipeetavad teenivad sellega endale elatist, saades suitsu, kohvi seksuaalse teenuse osutamise eest. Samas on teenuse pakkujate sõnul neil uusi probleeme; mõni teades teise homoseksuaalsusest ja teenuse osutamisest võib murda lubadust teenuse eest maksta:

”Võttis kätte ja ründas, tahtis vägisi võtta, ei vestelnud, ei rääkinud minuga- miks nii?”

”Praegu olen mina siin ainuke vabast tahtest teenuse osutaja, ma ei peagi ise otsima. Kõik teavad, kes ma olen, kus ma elan, alati võib tuppastuda ja kokku leppida, palun väga, milles probleem.”

Kinnipeetavate vastustest selgus, et väljapressimise, seksuaalründe ohvriks võib sattuda paljudel põhjustel, eelkõige aga nõrk kinnipeetav (nõrk iseloom, tahtejõuetus, rumalus), homoseksuaalsete kalduvustega, võlglast. Füüsilise vägivalla objektiks satutakse, kui üritatakse varjata fakte, petetakse kaaskinnipeetavaid.

²⁸ Kr. asi 1-1-313/04 09. detsembril 2004

Vanglaametnike suhtumine mitte vabatahtlikule seksuaalsete teenuste osutamisele vanglas

Enamuse vanglaametnike arvamuste kohaselt, "Kui esinebki seksuaalset ahistamist, siis väga vähe; kõik olevat pigem siiski vabatahtlik, tekitas autoris mitmeid uusi küsimusi".

Püüdes leida vabatahtlikkuse ulatust, esitas autor nendele intervjuueeritavatele, kes selliselt vastasid, täiendava küsimuse, kas alandatud seisuses kinnipeetava hirmutamise, ähvardamise teel saadud nõusolek on vabatahtlik nõustumine või mitte?" Vastas 5 ametnikku, et:

"Ise on loll, et nõustus."

"Kui jäi nõusse, siis tähendab on vabatahtlik, pealegi on viimasel ajal uus trend-kinnipeetavad teenivad sellega elatist."

"Kui isik osutab kellelegi seksuaalset teenust ja pärast soovib teise peale kaevata, et teda olevat ära kasutatud, siis oma eelneva tegevuse tõttu teda pigem ei usuta".

"Ei tohi lasta pähe istuda, kõik oleneb endast. Kui kaebab, aga nime ei ütle, no mida me siis teha saame?"

"See on puhtalt julgeoleku rida, meile ei ütle ega kaeba sellest mitte keegi".

Vastustest võib järeldada, et vanglates esineb ametnike arvates vähe seksuaalset ahistamist ja ettepanekuga mistahes põhjusel nõustuvat seksuaalse sisuga eelnevalt kokkulepitud tegu, ei peeta seksuaalseks ahistamiseks vaid eelkõige kinnipeetava enda vabaks valikuks. Vanglaametnikud ei usu, et saavad midagi probleemi lõpetamiseks ära teha.

Kinnipeetavate suhtumine seksuaalsete teenuste osutamisesse vanglas

Kinnipeetavatele laagertüüpi vanglates esitatud küsimusele, et kuidas nad suhtuvad seksuaalsete teenuste osutamisse vanglas, vastati järgnevalt alandatute osakonnas:

“Ei pea nõustuma, mida ei taha teha, ära tee“.

“Väga normaalne, ma ise kuulun ka sellesse kontingenti. Vabaduses see ka täiesti normaalne ja siin niisamuti. Nüüd võimalused suuremad- kui tahad, värvid juukseid jne. Muidugi päisel päeval voodis ei olda koos, teised ka elavad seal.”

“On selliseid, kes tahavad ja maksavad selle eest. On neid, kes tahavad, aga ei maksa. Leitakse maksmisviis. Kui inimene nõrk ja tahtja ülbe, siis algul maksab, pärast küsib võlgu, kuid ei maksa. Teisel juba vihik täis kirjutatud. Mõni ähvardab siis ära rääkida, kuid tol sellestki ükskõik.”

“Mina käisin ja pakkusin ise. Tuleb teada ainult, kellele läheneda.”

“Võlgnikke alandatute osakonnas oma 40%, pooled neist tegelevad teenuste pakkumisega vabatahtlikult. Kõik oleneb inimese hoiakust, mina selliseid ei salli, see on psüühikahäire.”

“Nüüd sellega vähe liberaalsem, see peab ikka meeldima ka.”

Kolm kinnipeetavat tavalisest laagertüüpi vanglate eluosakonnast vastasid aga vastupidiselt:

“Meil sellist asja ei toimu siin.”

“Vanasti vene ajal oli pidevalt neid jamasid, kuid nüüd mitte.”

“Mina ei tea, millega nad tegelevad ja ei huvita ka.”

Kinnipeetavate vastustest selgub, et seksuaalsete teenuste pakkumise eesmärgil kaaskinnipeetavale lähenemist ei peeta enamasti ahistamiseks, vaid pigem äriliseks ettepanekuks. Kinnipeetav võib ise teha ettepaneku kellelegi intiimsuseks või keegi talle. Erinevalt alandatute osakonna kinnipeetavatest tavalise eluosakonna kinnipeetavad ei kinnitanud seksuaalsete teenuste kasutamist oma eluosakonnas.

Tartu vanglas läbiviidud intervjuust kinnipeetavaga selgus, et seal ei esine seksuaalsete teenuste osutamist: *"On ainult aja küsimus, millal see välja tuleb. Keegi ikka räägiks välja."*

3.3 Uurimuse tulemused

Vangistusseaduse kohaselt on vangistuse eesmärgiks kinnipeetavate suunamine õiguskuulekale käitumisele ning selleks peavad kõikidel kinnipeetavatel olema tagatud võrdsed võimalused. Sellegipoolest on tänasel päeval kinnipidamisasutustes kujunenud välja olukord, kus paralleelselt vangistusseadusega toimib vangide seas nende kirjutamata seadus, mis võtab paljudelt kinnipeetavatelt ära võimaluse asuda õiguskuulekale käitumisele.

Käesoleva lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada ja avada vanglates esineva kinnipeetavate vahelise seksuaalse ahistamise olemust. Jõuda selgusele, kas seksuaalne ahistamine on probleemne nähtus Eesti vanglates ning teha ettepanekuid tuginedes uurimuse tulemustele. Eesmärgi saavutamiseks viis autor läbi poolstruktureeritud intervjuud Ämari, Murru, Harku ja Tartu vangla vanglaametnike ja kinnipeetavatega.

Uurimise käigus selgus, et kinnipeetavate vaheline seksuaalne ahistamine esineb Eesti erinevates vanglates väga varjatud kujul ning tõestada vägivalda ilmumist on äärmiselt keeruline sel põhjusel, et kinnipeetavad ei soovi esitada ametlikku kaebust.

Vägistamisjuhtumid on uurimuse tulemusel selgunud intervjuudele tuginedes minimaalsed, neid ei panda enam toime endisaegseid tavasid järgides. Vägistamiseks peetakse nii otsest kallalekippumist seksuaalsel eesmärgil, kui ka juhtumeid, kui seksuaalne kontakt toimus vabatahtlikult, kuid juhul, kui teine osapool edaspidi võimutsedes teist osapoolt ära kasutama hakkab. Seda juhtub intiimteenust pakkuvate kinnipeetavatega ning neil kannatajatel pole kerge tõestada, et tegu oli vägivaldse ärakasutamisega.

Naistevanglas esinevat seksuaalset lähenemist püütakse alguses maskeerida sõbrannaliku käitumisega, kuid seksuaalsele ühendusele võib järgneda teise mõju alla sattumine või edaspidi teenindamine.

Riskitegurid või põhjused, mis võivad viia ning viivad kinnipeetavate seksuaalse ahistamiseni on märksõnadena kirja panduna järgmised: võlad, omakasu, vägistamise ohver, vägistaja, meelelahutus, homoseksuaalsus, pealekaebamine, vargus ja ülerahvastatus kambris.

Ämari vanglas on õnnestunud murda vangide kirjutamata reeglit, mille kohaselt alandatud ei paiguta“ normaalsetest“ eraldi ja asuvad teistega koos eluosakonnas, kuigi kindlaksmääratud tubades .

Seega avalikult justkui seksuaalset ahistamist vanglates ei esine, kuigi samas on julgeolekuosakondadele laekunud mitmeid avaldusi .

Uurimus tõi esile ka kinnipeetavate ja vanglaametnike suhtumiste, teadmiste erinevusi ja sarnasusi laagertüüpi ja kambertüüpi vanglates.

Vanglaametnike seas läbiviidud intervjuude analüüsist selgus, et valdava enamuse seisukoht seksuaalsesse ahistamisse on neutraalne, vanglaametnike arvates ei esine vanglates enam seksuaalset ahistamist.

Samuti selgus, et kinnipidamisasutuste julgeolekuosakondadel on oluline osa kinnipeetavate seas seksuaalse ahistamise ärahoidmisel, kuna nemad otsustavad kinnipeetavate paigutamise vanglas, neile laekub vastavat informatsiooni seksuaalsest ahistamisest ja nende kohustus on saadud informatsioonile reageerida.

Kinnipeetavate intervjuude vastustest ilmneb, et üllatavalt kiiresti lepitakse ahistava käitumisega kaaskinnipeetavate poolt, ei teadvustata endale selle vaikiva alistumise tagajärgi, taipamata ka ahistaja tegelikku eesmärki; hirmutavas, vaenulikus, ahistavas keskkonnas luuakse sellisel teel aastaid kestev hierarhia, kus igaüks peab teadma oma kohta. Kinnipeetavad tajuvad teravaid rünnakuid oma psüühikale ja üritavad oma tundlikkust vähendada, eitades sõnaliste solvangute mõju. Selle tõttu mingi aja möödudes ei mõjugi kaaskinnipeetavate sõnaline agressioon ja vaimne ahistamine enam raskelt.

Sõnad lihtsalt ei mõju. Toimub kinnipeetavate desensitiviseerumine. Selline tundetus muudab inimese tundeelu väga primitiivseks inimsuhetes kogetavaid peenemaid nüansse enam ei tunnetata ja nii pöördub ühiskonda tagasi primitiivne inimene.

Intervjuude läbiviimisel tehtud tähelepanekute põhjal võib samuti järeldada, et kinnipeetavate välise käitumise(karmus ja näiline tugevus) taga on püüd varjata tegelikku suhtumist seksuaalsesse ahistamisse. Seega võib mitmeid kinnipeetavate väiteid seada kahtluse alla .

Uurimusest selgusid ka riskitegurid, mis viivad kinnipeetavate seksuaalse ahistamiseni.

Tuginedes uurimuse tulemustele võib eeldada, et kambersüsteemile üle minnes saavutatakse suurem kontroll seksuaalse ahistamise avalikustamise ja juhtumite miinimumini viimiseni, seda Tartu vangla näitel.

Uurimuse tulemustest järelduvalt teeb autor järgmised ettepanekud:

Varjatud kujul esinev seksuaalse ahistamine võib kujuneda probleemiks. Selle vältimiseks võiksid vanglates kinnipeetavatega igapäevaselt kokkupuutuvad vanglaametnikud pöörata suuremat tähelepanu kinnipeetavate paigutusele, nende omavahelisele vägivaldsele sõnalisele vägivallale ja inimvääriskust alandavate olukordade ärahoidmisele.

Muuta vanglaametnike seas kinnistunud veendumusi, et kinnipeetavate eluviisid ja tegemised on nende sügavalt isiklik asi. Muuta veelgi tõhusamaks julgeolekuosakondade tööd ning soodustada igal tasandil vanglaametnike osalust kinnipeetavate üle järelvalve teostamisel ning soodustada suhtlemist, informatsiooni vahetamist eri osakondade vahel .

Leida võimalusi kinnipeetavatele tasustavaks tööks - või õppeks vanglas, et vähendada majanduslikku ebavõrdsust eelkõige noorte kinnipeetavate seas ja sellega võlgade tõttu seksuaalse ahistamise alla sattumist. Algatada sotsiaalprogramme kinnipeetavate probleemidega tegelemiseks ja teha seda kogu aeg kõigile probleemsetele kinnipeetavatele kohustuslikus korras. See võiks saada eelduseks muudele soodustustele vanglas ning peaks näitama kinnipeetavale, et tal tuleb tegeleda sooritatud kuriteo tagajärgedega, et näidata meeleparandust.

KOKKUVÕTE

Antud lõputöös on käsitletud kinnipeetavate vahelist seksuaalset ahistamist, selle olemust ja avaldumist vanglas.

Lõputöö eesmärgiks oli püüda jõuda seksuaalse ahistamise probleemide avamise ja selle teadvustamiseni vanglates, sest Eesti vanglates pole uuritud kinnipeetavate vahelist seksuaalset ahistamist, nendevahelist võimalikku seksuaalset vägivalda ja vägistamist. Autor tõi uurimuses välja intervjuude vastuste analüüsimise teel erinevad kinnipeetavate ja vanglaametnike seisukohad seoses seksuaalse ahistamise probleemi avamisega.

Kinnipeetavate puhul puudutasid küsimused seksuaalse ahistamise olemust, soovimatut seksuaalset lähenemist, riskitegureid, mis viivad seksuaalse vägivallani, vägistamist ja nende suhtumist seksuaalsesse ahistamisse.

Vanglaametnike puhul puudutasid küsimused nende tähelepanekuid ja hinnangut seksuaalse ahistamise võimalikkuse ja avaldumisega vanglas, uuriti, mida peavad vanglaametnikud seksuaalseks ahistamiseks.

Võrreldes Ämari ja Murru vanglat suuri erinevusi seksuaalse ahistamise olemuses ja avaldumises ei tuvastatud .

Siiski enim esineb kinnipeetavate majanduslikel ja muudel kaalutustel teostatavat kaaskinnipeetavate teenindamist, verbaalset ahistamist ja hirmutamist, kuid selgus, et ei vanglaametnikud ega kinnipeetavad soovi seda nimetada ahistavaks käitumiseks.

Sellest võib järeldada, et vägistamised laagertüüpi vanglates, kus on selleks endiselt suuri võimalusi, on tasapisi minevikku kadumas. Selle asemele on tulnud seksuaalsete ja muude teenuste osutamine kasusaamise eesmärgil. Teisiti öeldes prostitutsioon. Teatud kinnipeetavad on võrreldes teistega eelistatumas olukorras, kui need, kellel puuduvad äraelamiseks vahendid.

Naistevanglas otsese seksuaalse vägivalla tõttu kriminaalmenetlusi alustatud ei ole, kuigi teenimist ja orjamist esineb sealgi.

Oluliseks kujuneski teadmine, et kõikides vanglates on kõige määravamaks osutunud sh. alandatud ja teiste kinnipeetavate sihtgruppide võrdluses raha . Raha olemasolu võib päästa täbarast olukorrast ja selle puudumine panna inimest käituma ja tegutsema selliselt, milleni ta vabaduses viibides kunagi ei nõustuks alanduma.

РЕЗЮМЕ

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНАЯ РАБОТА ПИЛЛЕ МЕТСАРИ (2007) НАПИСАНА ПО ТЕМЕ «СУЩНОСТЬ И ПРОЯВЛЕНИЕ ОДНОПОЛОГО СЕКСУАЛЬНОГО ДОМОГАТЕЛЬСТВА В ТЮРЬМЕ».

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНАЯ РАБОТА НАПИСАНА НА 38 СТРАНИЦАХ И СОСТОИТ ИЗ ТРЕХ ЧАСТЕЙ.

ПРИ СОСТАВЛЕНИИ ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ ИСПОЛЬЗОВАНЫ 11 ИСТОЧНИКОВ.

РАБОТА НАПИСАНА НА ЭСТОНСКОМ ЯЗЫКЕ.

РЕЗЮМЕ НА ИНОСТРАННОМ ЯЗЫКЕ НАПИСАНО ПО-РУССКИ.

РАССМОТРЕННЫЕ В РАБОТЕ ТЕМЫ ЛУЧШЕ ВСЕГО ХАРАКТЕРИЗУЮТСЯ СЛЕДУЮЩИМИ КЛЮЧЕВЫМИ СЛОВАМИ: СУЩНОСТЬ СЕКСУАЛЬНОГО ДОМОГАТЕЛЬСТВА, ПОВЕДЕНИЕ ДОМОГАТЕЛЬСТВА, ИЗНАСИЛОВАНИЕ, УНИЖЕНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ДОСТОИНСТВА, ДОСАЖДЕНИЕ (ПРИДИРКИ), СЛОВЕСНЫЕ ОСКОРБЛЕНИЯ, ТРЕБОВАНИЕ СЕКСУАЛЬНЫХ УСЛУГ, ГОМОСЕКСУАЛЬНЫЕ ОТНОШЕНИЯ, ГОМОФОБИЯ.

ЦЕЛЬЮ ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ ЯВЛЯЕТСЯ РАСКРЫТИЕ СУЩНОСТИ ИМЕЮЩЕГО МЕСТО В ТЮРЬМАХ СЕКСУАЛЬНОГО ДОМОГАТЕЛЬСТВА МЕЖДУ ЗАКЛЮЧЕННЫМИ, А ТАКЖЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ТОГО, ЯВЛЯЕТСЯ ЛИ СЕКСУАЛЬНОЕ ДОМОГАТЕЛЬСТВО ПРОБЛЕМНЫМ ЯВЛЕНИЕМ В ЭСТОНСКИХ ТЮРЬМАХ, И ВНЕСЕНИЕ ПРЕДЛОЖЕНИЙ НА ОСНОВЕ РЕЗУЛЬТАТОВ ИССЛЕДОВАНИЯ.

ЗАДАЧЕЙ ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ ЯВЛЯЕТСЯ УСТАНОВИТЬ ФАКТОРЫ РИСКА, КОТОРЫЕ ВЕДУТ К СЕКСУАЛЬНОМУ ДОМОГАТЕЛЬСТВУ ЗАКЛЮЧЕННОГО, ВЫЯСНИТЬ ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ СЕКСУАЛЬНОГО ДОМОГАТЕЛЬСТВА И ЕГО ПОСЛЕДСТВИЯ СРЕДИ ЗАКЛЮЧЕННЫХ ЛИЦ. СРАВНИТЬ ОТНОШЕНИЕ ЗАКЛЮЧЕННЫХ И

ТЮРЕМНЫХ ЧИНОВНИКОВ К СЕКСУАЛЬНОМУ ДОМОГАТЕЛЬСТВУ В ТЮРЬМЕ.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Auväärt, L. 1997. Õigusseksuoloogia õpik. Tallinn
2. Duane L. D. Halting the sexual predators among us
3. Eesti Vabariigi Põhiseadus
4. Hirsjärvi S., Remes P., Sajavaara P. 2005. Uuri ja kirjuta. Tallinn
5. Ilm U.Tender T. 2003. Trellide ja luku taga. Tartu
6. Kon I. 2005. Vikerkaar aovalgel
7. Kurvits, V. 2006. Raskendavatel asjaoludel, Hotpress
8. Laine M. 1997. Sissejuhatus kriminoloogiasse ja hälbiva käitumise sotsioloogiasse. Tallinn. Eesti Riigikaitse Akadeemia
9. MC Corcle, R. C. 2004. Personal Precautions to violence in prison
10. Poolamets O., Uljas. J., Raun. M., Punab, M. 2000. Mees muutuvast maailmas. Tallinn
11. Terry, D. S. 2002. Prison masculinities. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy

LISAD

Lisa 1

Intervjuudes esitatud baasküsimused kinnipeetavatele.

1. Mis on seksuaalne ahistamine vanglas?
2. Millest see algab, kuidas väljendub, keda ahistatakse?
3. Mis on seksuaalse ahistamise tagajärjed? Võimalused vältida?
4. Allalaskmine, kas seda esineb vanglas? Milline on kinnipeetavate suhtumine?
5. Suhtumine homoseksuaalidesse? Millised ohud homoseksuaalil vanglas?

Intervjuudes esitatud baasküsimused vanglaametnikele.

1. Mis on seksuaalne ahistamine vanglas?
2. Mida teate seksuaalse ahistamise esinemisest Teie vanglas? (Milles see väljendub, millal algab, kas jõuab füüsilise rünnakuni? Kes keda ahistab?)
3. Kas esineb vägistamist ja kinnipeetavate teenimist? Suhtumine sellesse?
4. Suhtumine homoseksuaalidesse?